

(L)

Lupa - stvari pod povećalom

[\(<https://lupa.lupiga.com>\)](https://lupa.lupiga.com)

[Novice](#) (/novice)

[D&K](#) (/drustvo-i-kultura)

[Lupiga TV](#) (/lupiga-tv)

[Hiperlink](#) (/hiperlink)

[Kolumnе](#) (/kolumnne)

[Reportaže](#) (/reportaze)

[Intervju](#) (/intervjui)

[Čitali smo](#) (/knjige)

[Gledali smo](#) (/filmovi)

D&K

Tweetaj

ZDENKO DUKA
11. RUJNA 2023.

NAJVEĆE BOLJKE DOMAĆEG NOVINARSTVA: Senzacionalizam, politički vlastodršci i veliki oglašivači

U kratkom vremenu događaju se krupne promjene u znanosti, u životima ljudi, u društvu. Nekad je bilo potrebno stoljeće da se nešto temeljitije tehnološki izmijeni, danas se **stvari ozbiljno mijenjaju u mjesecima, tjednima i danima**. Mnogi će reći da je svijet iz dana u dan sve opasniji, u najmanju ruku zbog nezaustavljivo brzih klimatskih promjena, ali nije to sadašnja naša tema - tema su **informiranje i mediji**.

Slijedeći tehnološki razvoj u eri smo izvjesne „demokratizacije informiranja“ koju je donio internet, dakle, među ostalim i medijski portali i bum društvenih mreža. Ta „demokratizacija informiranja“ ima, osim brojnih pozitivnih, i svoje **značajno loše strane** jer to što baš svatko može objaviti bilo što, praktički bez ikakve kontrole, ne mora doprinijeti niti općem znanju niti informiranju, čak niti zabavi. Dugo su gotovo bez nadzora bile objave na društvenim mrežama.

Pa se najmanje već jedno desetljeće govori kako **živimo u društvu post-istine**. Nije da istina ljudima više nije važna nego ju je teže razabrati, stručnost se zanemaruje, izigrava i napada, a šarlatanstvo cvijeta. Nije tako skroz generalno, ali je višegodišnji trend i naravno nije samo kod nas u Hrvatskoj nego manje-više svugdje. Post-istinite informacije nisu samo lažne vijesti, nego i sustav polu-istinitih tvrdnji koje se onda prenose i u virtualnom prostoru, ali i u mainstream medijima. To se nadograđuje i pogoduje različitim teorijama zavjere. Dobro, čitava ludska povijest je povijest prijepora istina i laži. I javno se lagalo oduvijek i često je to bilo za lažljivce unosno. A svaki totalitaristički sustav je društvo laži („Totalitarizam konstruira stvarnost i sam stvara svoje istine“ - Hannah Arendt).

Dugo su gotovo bez nadzora bile objave na društvenim mrežama (FOTO: Pixabay)

Pojam „post-istine“ bio je **pojam godine po izboru rječnika Oxford za 2016. godinu**. Tu su godinu obilježili predsjednički izbori u SAD-u, ali i Brexit. Donald Trump dobio je američke izbore i on na izvjesni način utjelovljuje pojam „post-istine“. Prema Washington Postu u prve tri godine svog mandata Donald Trump je javno **izrekao 16.241 neistinu ili varljivu tvrdnju**. U pravilu je ponavljao svoju konstataciju, bez obzira na činjenice i nije dao da ga stvarnost ispravlja. Bez obzira na laži, ima toliko sljedbenika koji bi ga ponovno birali za predsjednika SAD-a 2024. godine.

Jedan od njegovih prethodnika, George Bush (predsjednik SAD-a od 2001 do 2009. godine) i njegova administracija lagali su da imaju neoborive dokaze da je Sadam Husein saveznik Osame bin Ladena i da Irak ima oružje za masovno uništenje. To je lažno tvrdio i britanski premijer Tony Blair tako da se i Velika Britanija priključila Amerikancima u invaziji na Irak 2003. godine pa je u njoj i u ratu koji je uslijedio, procjenjuje se, stradalo oko 100.000 iračkih civila, a ukupno nekoliko stotina tisuća ljudi. Sudbonosne laži u politici koštaju jako puno krvi i života.

„Činjenice su svete, komentari su slobodni“ to je (nekad) bilo jedno od glavnih novinarskih autonomnih pravila. Smisao je bio taj da se objavljuju istraženi fakti, a ne evidentne laži i poluistine, a da se komentarima izražava vlastiti stav pa i predlaže izvjesno rješenje za problem o kojem se piše. Naravno, komentari ne bi smjeli biti toliko slobodni, a da ne bi vodili računa o istraženim i utvrđenim činjenicama.

Razgovaramo s **Petrom Vidovom**, glavnim urednikom portala Faktograf.hr, o tome kako se novinarstvo odupire društvu post-istine. [Faktograf.hr](http://www.faktograf.hr) (<http://www.faktograf.hr>) je poznati fact-checkerski medij koji pokušava sustavno suzbijati dezinformacije. Pitamo ga kakva bi trebala biti uloga medija u ovom „novom“ vremenu tzv. post-istine. U tom vremenu mnoge od onih koji su i konzumenti medija prava argumentirana istina i istina koja se može dokazati zapravo i ne zanima. Bez obzira na nju oni formiraju svoje „stavove“.

„Ne mislim da su okolnosti u kojima živimo znatno promijenile društvenu ulogu medija s obzirom na neka ranija vremena. Posao medija trebao bi biti proizvodnja dobrog novinarstva. U redakciji Faktografa smatramo da dobro novinarstvo smješta informacije u kontekst, ističe bitno i razjašnjava nejasno. Time se pokušavamo voditi u svom radu“, kaže nam Petar Vidov.

Ako zanemarimo društvene mreže, jer to nisu mediji, koliko ima laži, poluistina, neprimjerenog zanemarivanja konteksta, zanima nas, u hrvatskim medijima. **Više ili manje nego u drugim zemljama EU?**

Vidov smatra da su najveće boljke hrvatskog novinarstva **senzacionalizam te ovisnost o političkim vlastodršcima**, odnosno **velikim oglašivačima**.

"Utjecaj stručnih autoriteta definitivno je narušen, ne samo u Hrvatskoj, već diljem svijeta" - Petar Vidov (SCREENSHOT: YouTube)

„Te boljke nužno proizlaze iz poslovnog modela vodećih medija, koji glavninu prihoda više ne ubiru od svojih čitatelja, gledatelja ili slušatelja, već od plaćenih oglasa i organiziranja različitih konferencija pod visokim političkim pokroviteljstvom. Stanje je još kritičnije u lokalnim medijima, često potpuno ovisnima o jedinicama lokalne i regionalne samouprave. U takvim okolnostima je neizbjježno da će određene informacije od javnog značaja u medijima biti prešućene ili prikazane u nepotpunom kontekstu“, kaže on i dodaje da mu je teško kvantificirati je li to u Hrvatskoj više ili manje izraženo nego u drugim EU zemljama jer mu medijska situacija u mnogim članicama EU nije dovoljno dobro poznata. Međutim, čini mu se da su mediji u bogatijim državama članicama EU generalno kvalitetniji i otporniji na štetne utjecaje.

Pitamo jesmo li već došli do toga da su stručni autoriteti, ne samo u Hrvatskoj, **manje utjecajni od raznih populista i teoretičara zavjere**.

„Utjecaj stručnih autoriteta definitivno je narušen, ne samo u Hrvatskoj, već diljem svijeta. Okolnosti povećane društvene polarizacije dovode do pada povjerenja u institucije pa tako i znanstvene ili medijske, što različita istraživanja vrlo jasno pokazuju. Pandemija covid-19 samo je dodatno naglasila i zaostriла te otprije postojeće sukobe. Ne bih se upuštao u špekulacije čiji je utjecaj veći jer o tome nemam podataka“, odgovara glavni urednik Faktografa.

Vidov nam kaže kako mu se staro novinarsko pravilo da su „činjenice svete a komentari slobodni“ ne čini naročito smislenim.

„Naravno da svatko ima pravo na svoje mišljenje pa tako i pravo na stavove koji nemaju činjenično utemeljenje. Međutim, posao medija nije da otvaraju javni prostor svakom zamislivom mišljenju, već da objavljaju točne informacije. Ne mogu stoga shvatiti urednike koji u svojim izdanjima objavljaju komentare koji nisu činjenično utemeljeni, što se nažalost događa i u najpopularnijim hrvatskim medijima“, ističe Vidov i dodaje da bi posao urednika valjda trebao biti da komentatoru koji im dostavi takav tekst objasne da bi objava takvog sadržaja bila **u suprotnosti sa standardima profesionalnog novinarstva**.

Pitamo koji je osnovni zadatak i cilj portala Faktograf i kakav je njegov utjecaj.

„Misija udruge Faktograf, izdavača portala Faktograf.hr, je razvoj dobrog novinarstva, kritičkog mišljenja te informirane javnosti. Želimo živjeti u društvu koje dijeli zajedničku činjeničnu stvarnost jer smatramo da samo kvalitetno informirano društvo može biti otporno na različite krize, šokove i probleme s kojima se mora suočavati. Ne bih se upuštao u ocjene kakav je naš utjecaj, to prepuštam drugima, ali nadam se da svojim radom doprinosimo kvaliteti javne rasprave i pomažemo građane da se bolje snalaze u obilju informacija i dezinformacija kojima su redovito izloženi“, tumači Vidov.

I na kraju razgovora, zanima nas, koliko još vrijede etički novinarski kodeksi i koliko oni pomažu Faktografu kad treba razotkriti neke medijske laži. Naš sugovornik nam kaže da pridržavanje etičkih kodeksa smatra ključnom odlikom kvalitetnog i profesionalnog novinarstva te da se redovito pokazuje da su mediji (i "mediji") koji ignoriraju novinarsku etiku ujedno i skloniji objavljivanju činjenično netočnih, neutemeljenih ili manipulativnih tvrdnjki.

Za zaključiti je da se kvalitetno novinarstvo odupire lažima i poluistinama višestrukom provjerom činjenica i vodi računa o kontekstu i cjelini događaja koji opisuje. Senzacionalizam se bavi nevažnim temama i daje naglaske na neke detalje koji za sam događaj nisu bitni, ili sadrži tračeve, glasine, skandale i afere koji su oslonjeni na neprovjerene informacije. Sve je to s ciljem bolje prodaje, profita, „klikanosti“ kad je riječ o portalima.

Ali se i **senzacionalizma** medijska publika zasilita.

Lažne vijesti postale su veliki problem kojim se bave i institucije Europske unije i **sve više fact-checking organizacija** koje provjeravaju vijesti na društvenim mrežama i u medijima.

Iako se toliko toga brzo mijenja, novinarski kodeksi nisu zastarjeli. Tradicionalne vrijednosti novinarstva ostaju i u novim medijskim okolnostima. Ono što je bilo vrijedno u novinarstvu prije 50 godina, to je vrijedno i u novinarstvu danas. I ono ima zapravo jednaku informativnu ulogu koju je imalo i desetljećima ranije - da govori istinu, da kritički nadzire sva društvena zbivanja, tako i političku vlast, da tako pomaže oblikovati javnost ovog društva.

Lupiga.Com

Naslovna fotografija: Lupiga.Com

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti kojeg provodi Agencija za elektroničke medije

SRODNE NOVICE

- **TUŽBE KAO PORUKA NOVINARIMA: Pametnije je ne „talasati“, ne istraživati i ne kritizirati, treba biti poslušan** ([/vijesti/tuzbe-kao-poruka-novinarima-pametnije-je-ne-talasati-ne-istrazivati-i-ne-kritizirati-treba-bitu-poslusani](#))
- **CRVENA POMOĆ: „Naš početni kapital možda jeste mali, ali je naša zajednička snaga ogromna“** ([/vijesti/crvena-pomoc-nas-pocetni-kapital-mozda-jeste-mali-ali-je-nasa-zajednicka-snaga-ogromna](#)).
- **UŠKOPLJAVANJE MEDIJA: Premijeru, čemu onda novinarstvo?** ([/vijesti/uskopljavanje-medija-premijeru-cemu-onda-novinarstvo](#)).
- **ZA DRUŠTVENO ODGOVORNO NOVINARSTVO: U tijeku su prijave za regionalnu nagradu „Srđan Aleksić“** ([/vijesti/za-drustveno-odgovorno-novinarstvo-u-tijeku-su-prijave-za-regionalnu-nagradu-srdjan-aleksic](#)).
- **BRAVO KOLEGINICE: Ovako treba da se razgovara sa Aleksandrom Vučićem** ([/vijesti/video-ovako-treba-da-se-razgovara-sa-aleksandrom-vucicem](#)).
- **HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA: Prošlost, sadašnjost ili budućnost?** ([/vijesti/hrvatska-radiotelevizija-proslost-sadasnjost-ili-buducnost](#)).
- **Natječaj za regionalne novinarske nagrade „Srđan Aleksić“ 2023.** ([/vijesti/natjecaj-za-regionalne-novinarske-nagrade-srdjan-aleksic-2023](#)).
- **KOME ŠTETI „PREVIŠE“ SLOBODE MEDIJA: „Svaki novinar se u životu suočio sa zabranom“** ([/vijesti/kome-steti-previse-slobode-medija-svaki-novinar-se-u-zivotu-suocio-sa-zabranom](#)).
- **UDAR „SOCIJALDEMOKRATA“: Dobrodošli u doba gušenja slobode govora, okupljanja i političkog organizovanja** ([/vijesti/udar-socijaldemokrata-dobrodosli-u-doba-gusenja-slobode-govora-izrazavanja-okupljanja-i-politickeg-organizovanja](#)).
- **EUTANAZIJA NOVINARSTVA: Mediji pod dirigentskom palicom HDZ-a** ([/vijesti/eutanazija-novinarstva-mediji-pod-dirigentskom-palicom-hdz-a](#)).

Ime / nadimak *(obavezno)

tvoje ime ili nadimak

Komentar *(obavezno)

tvoj komentar

E-mail (opcija)

primjer@domena.com

Pošalji komentar >

Verena prije 2 mjeseca

Najveća boljka novinarstva na Balkanu jeste kukavičluk, nedovoljna educiranost, nedostatak odgovornosti, političko slaganstvo, odanost jednoj stranci, te nacionalnoj politici. Da nije tako, zar bi veliki dio novinara prihvaćao teze 19 stoljeca o suverenizmu ili pak svjesno ili nesvjesno vrsio napad na ustavni poredak drzave, pravdajući jednu kvislinsku tvorevinu od prije 80 godina, stoljetnim teznjama hrvatskog naroda?

NjoNjo prije 2 mjeseca

tubaron,

unatoc tome, zaprepascuje cinjenica da americkie obrijanoglavce moze predvoditi i jedan Latinoamerikanac tamnije puti, pa jos davati potporu jednom rasistu (Trump) u njegovom "obracunu" sa larinoamerickim majkama i djecom. Stovise, doticni se Latinoamerikanac vec "proslavio" svojim rasizmom spram "tamnijih (od sebe)". Trebas imati golem stomak da se to probavi.

Jednadzba bi, otprilike, glasila ovako: bijeli rasisti + racist Trump + tamnoputi racist na celu bijelih rasista = ???? Jednadzba bjelodano ima falingu koju rasisti jos nisu uocili. Nisu ni rasisti sto su nekad bili!

tubaron prije 2 mjeseca

@NjoNjo, amerika najmanje od drugoga svjetskoga rata uspješno ustraja, nadzire, ravna i upravlja latinoameričkim narko-podzemljem, i to preko svojih brojnih tajnih služabā, od kojih su CIA, NSA, FBI (tajni diô) i DEA najpoznanije. u tom svetu se godišnje okreću milijarde USD-a. tako da se nije treba čuditi nikakovima latinoameričkima "plješvcima" i "obritoglavcima", znajući tko jima je "boss". dakle, propaganda, klasizam, rasizam, laž i licemjerje su u osnovi anglosaksonskih družstava.

recimo, hollywood je od drugoga svjetskoga rata najuspješnija i nakučinkovitija obična američka tvornica poviestnih potvorā, krivotvorinā, laži i obmanā. za primjer (jedan od brojnih), velika većina ljudi ni danas u evropi i svetu ne postavlja pitanje vjerodostojnosti američkih filmova o "kravarima/cowboyjima i indijancima", koji su redovno "bielooprani", engl. "white washed". zapravo, za ljubav poviestnoj istini, američki cowboyji/kravari su većinski bili "nebelci", najvećim dijelom latinoamerikanci, i manjim afro-amerikanci. manjinski "bieli cowboyji" se prvič u poviesti brojniye pojavljuju 200-300 (koncem XVIII i početkom XIX stoljeća) godinā nakon latinoameričkih/meksičkih, amerindijskih, i dakako afro-američkih.

s toga američke "medije" - podpūnoma u rukama anglosaksonskih plutokratā i oligarhā ter u službi njihovih interesā - morate uzimati ne s "prištovetom soli", nego s "(pre)gršću soli".

štefek jambrisćak prije 2 mjeseca

Novinarstvo je umrlo onog dana kad su Assanža izvukli van iz ambasade. Ne postoje više novine, redakcije, televizije, sve laži i propaganda.

Faktograf i ostale ine maligne pojave će nestat kako su i došle kad ljudi jedan dan popizde.

Imamo mi i oči i uši, možete nas podcenjivati koliko hoćete ali stvarnost promjenit nećete.

Mediji su nekad bili korektiv vlast, jedan zid koji nas je štitio od društvenog i duševnog slom, međutim kad je počela plandemija okrenuli su topove protiv malih ljudi.

Nakon toga rat, pa sad klimatska hysterija.

Sram vas bilo!

smelt prije 2 mjeseca

novinarstvo je odavno preselilo na drustvene mreze. ovo o cemu bivsi predsjednik HND-a prica je infotainment. otuda i tolike kolicine dezinformacija, senzacija i gomile potpuno nevaznih vijesti. sve se razvija, pa tako i novinarstvo.

[1 \(/vijesti/najvece-boljke-domaceg-novinarstva-senzacionalizam-politicki-vlastodrsci-i-veliki-glasivaci#komentari\)](#)

[2 \(/vijesti/najvece-boljke-domaceg-novinarstva-senzacionalizam-politicki-vlastodrsci-i-veliki-glasivaci?page=2#komentari\)](#) ...()

[5 \(/vijesti/najvece-boljke-domaceg-novinarstva-senzacionalizam-politicki-vlastodrsci-i-veliki-glasivaci?page=5#komentari\)](#)

[> \(/vijesti/najvece-boljke-domaceg-novinarstva-senzacionalizam-politicki-vlastodrsci-i-veliki-glasivaci?page=2#komentari\)](#)

[>> \(/vijesti/najvece-boljke-domaceg-novinarstva-senzacionalizam-politicki-vlastodrsci-i-veliki-glasivaci?page=5#komentari\)](#)

NAJNOVIJE

TUŽBE KAO PORUKA NOVINARIMA: Pametnije je ne „talasati“, ne istraživati i ne kritizirati, treba biti poslušan >

INTERVJU IVAN RAMLJAK: „Utopija je moguća“ >

SPEKTAKULARNA GLAZBENA POSLASTICA: U Močvari u nedjelju svira nasljednik romskih muzičkih ikona >

NAPOLEON: Povijesni promašaj Ridleyja Scotta >

LUPIGA ČASTI: Poklanjamo ulaznice za „Pedagogiju otpora Branka Ćopića“ >

SRĐAN PUHALO: Policija RS-a se pretvorila u Srpsku pravoslavnu crkvu >

NE PROPUSTITE: „Pedagogija otpora Branka Ćopića“ stiže u Zagreb >

MRŽNJA PREMA NORMALNOSTI: U Beogradu ponovo vandaliziran Krokodilov spomenik Branku Ćopiću >

ZORAN ZAEV: „Makedonija je učinila sve, promijenili smo čak i ime, ali Europska unija nas je iznevjerila“ >

BORA ĆOSIĆ U "ZAVIDAVANJU": „Tito je bio prosvijećeni diktator i naša najveća ličnost u 20. stoljeću“ >

KOLUMNNA

SRĐAN PUHALO

SRĐAN PUHALO: Policija RS-a se pretvorila u Srpsku pravoslavnu crkvu

([/kolumnne/srdjan-puhalo-policija-rs-a-se-pretvorila-u-srpsku-pravoslavnu-crkvu](#)).

KOLUMNNA

BOJAN TONČIĆ

OTETO IZ TMINE: Nečovečni zaborav Vukovara u Srbiji

([/oteto-iz-tmine-necovecni-zaborav-vukovara-u-srbiji](#)).

HIPERLINK (/HIPERLINK)

MRŽNJA PREMA NORMALNOSTI: U Beogradu ponovo vandaliziran Krokodilov spomenik Branku Čopiću

([/hiperlink/mrznja-prema-normalnosti-u-beogradu-ponovo-vandaliziran-krokodilov-spomenik-branku-copicu](#)).

BORA ĆOSIĆ U "ZAVIDAVANJU": „Tito je bio prosvijećeni diktator i naša najveća ličnost u 20. stoljeću“

([/hiperlink/bora-cosic-u-zavidavanju-josip-broz-tito-bio-je-prosvijeceni-diktator-i-nasa-najveca-ljnost-u-xx-stoljecu](#)).

SAVO MILOŠEVIĆ: „Ja sam Bosanac, to je moja priča i oduvijek je bila takva!“

(/hiperlink/savo-milosevic-ja-sam-bosanac-to-je-moja-prica-i-oduvijek-je-bila-takva).

SRAMOTA OSTAJE: Sarajevo je pokoreni grad!

(/hiperlink/sramota-ostaje-sarajevo-je-pokoreni-grad).

KAKAV CVIJET: Sad znam kako je ići na Hauserov koncert

(/hiperlink/kakav-cvijet-ja-sad-znam-kako-je-ici-na-hauserov-koncert).

LANA BASTAŠIĆ PIŠE ZA GUARDIAN: Odrasla sam u Bosni i znam što tišina može napraviti

(/hiperlink/lana-bastasic-pise-za-guardian-odrasla-sam-u-bosni-i-znam-sto-tisina-moze-napraviti).

YUVAL NOAH HARARI: „Ljevica je ravnodušna prema zločinima Hamasa“

(/hiperlink/yuval-noah-harari-ljevica-je-ravnodusna-prema-zlocinima-hamasa).

PROPALA TUŽBA: Željka Markić izgubila sudski spor protiv Borisa Dežulovića

(/hiperlink/propala-tuzba-zeljka-markic-izgubila-sudski-spor-protiv-borisa-dezulovica).

① R ECEPTI (/RECEPTI)

- Domaći sok od bazge (/recepti/domaci-sok-od-bazge).
- Burek (bosanski) za 1 odraslu osobu (/recepti/burek-bosanski-za-1-odraslu-osobu).
- Drugacija svinjska jetrica (/recepti/drugacija-svinjska-jetrica).

② E - CIKLOPEDIJA (/ENCIKLOPEDIJA)

- Povijesni put Hitlerove 'klonje' (/enciklopedija/povijesni-put-hitlerove-klonje).
- Yugo - urbana legenda (/enciklopedija/yugo-urbana-legenda).
- Freedom Theatre (Teatar slobode) (/enciklopedija/freedom-theatre-teatar-slobode).

[\(https://lupiga.com/vijesti/natjecaj-za-regionalne-novinarske-nagrade-srdjan-aleksic-2023\)](https://lupiga.com/vijesti/natjecaj-za-regionalne-novinarske-nagrade-srdjan-aleksic-2023).

[\(https://lupiga.com/reflektor\)](https://lupiga.com/reflektor).

[\(https://lupiga.com/vijesti/lupiga-predstavlja-price-iz-zagrebnog-zivota\)](https://lupiga.com/vijesti/lupiga-predstavlja-price-iz-zagrebnog-zivota).

Tweets from @LupigaCom

[Follow on Twitter](#)

**Nothing to see here -
yet**

Lupiga.com

59.079 pratitelji

[Prati stranicu](#)

[Podijeli](#)

[Webmaster - Kontakt \(mailto:webmaster@lupiga.com\)](#)
[to:marketing@lupiga.com\)](#) [Politika privatnosti \(/politika-privatnosti\)](#)

© LUPIGA 2023 | [www.lupiga.com](#) (/)

(/).